

AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO IR NEMOKUMO
VALDYMO TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

FINANSINIŲ ATASKAITŲ

KOKYBĖS TYRIMO APŽVALGA

2020

El. p. info@avnt.lt

Tel. (8 5) 212 5464

Rinktinės g. 48A, 09318 Vilnius

TURINYS

SANTRAUKA	3
ĮŽANGA	5
1. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO PASIRINKIMO ANALIZĖ.....	6
2. FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASIRAŠYMO ANALIZĖ	7
3. FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITAS.....	9
4. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL APSKAITĄ TVARKANTĮ SUBJEKTĄ.....	10
5. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL ĮMONIŲ KATEGORIJŲ KRITERIJŲ ATITIKIMĄ.....	11
6. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL VERSLO APSKAITOS STANDARTUS.....	13
6.1. AIŠKINAMOJO RAŠTO BENDRŲJŲ NUOSTATŲ IR TURINIO ANALIZĖ	14
6.2. BENDROSIOS AIŠKINAMOJO RAŠTO DALIES ANALIZĖ	15
6.3. AIŠKINAMOJO RAŠTO APSKAITOS POLITIKOS DALIES ANALIZĖ.....	17
6.4. AIŠKINAMOJO RAŠTO PASTABŲ DALIES ANALIZĖ	18
IŠVADOS.....	23

SANTRAUKA

Atlikdama 2019 metų įmonių finansinių ataskaitų (toliau - FA) analizę Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - AVNT) vertino, ar jos atitinka Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo (toliau - ĮFAĮ) nuostatas dėl:

- tinkamo finansinių ataskaitų rinkinio pasirinkimo (ĮFAĮ 20 str. *Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis*);
- metinių finansinių ataskaitų audito atlikimo (ĮFAĮ 24 str. *Finansinių ataskaitų auditas*);
- finansinių ataskaitų pasirašymo (ĮFAĮ 25 str. *Finansinių ataskaitų, metinio pranešimo pasirašymas ir tvirtinimas*).

Atlikto tyrimo metu nustatyta, kad ne visos įmonės pasirinko savo kategorijai nustatytą FA rinkinį:

- **81** įmonė pasirinko **savo** kategorijos FA rinkinius;
- **6** įmonės pasirinko **ne savo** kategorijos FA rinkinius;
- **13** įmonių **nebuvo galima teisingai įvertinti** FA rinkinio pasirinkimą dėl skirtingų kategorijų atitikimo ataskaitiniu laikotarpiu ir praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu.

Vadovaujantis ĮFAĮ 24 straipsnio *Finansinių ataskaitų auditas* nuostatomis, 100 įmonių atrinktų pagal FA atrankos kriterijus iš 100 atitiko nurodytus kriterijus ir jose turėjo būti atliktas metinių finansinių ataskaitų auditas. Tačiau tyrimo metu nustatyta, kad ĮFAĮ 24 straipsnio nuostatų nesilaikė nei viena iš 100 įmonių patekusių į tyrimą.

2019 metų FA tyrimo metu nustatyta, kad **64 proc.** (2018 m. - 66 proc.) įmonių aiškinamųjų raštų buvo pasirašyti įmonės vadovo nurodant pareigas, vardą ir pavardę. **28 proc.** (2018 m. - 28 proc.) atitiko tik iš dalies ĮFAĮ 25 straipsnio nuostatas, t. y. nurodomos pareigos, vardas, pavardė, tačiau įmonės vadovas nepasirašė aiškinamojo rašto ir **8 proc.** (2018 m. - 6 proc.) įmonių nenurodė nieko.

Vertinant įmonių vyr. buhalterių (buhalterių) arba kitų asmenų, galinčių tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą pasirašymą, pareigų, vardo ir pavardės nurodymą, buvo nustatyta, kad **45 proc.** (2018 m. - 47 proc.) atitiko ĮFAĮ 25 straipsnio nuostatas, **17 proc.** (2018 m. - 12 proc.) atitiko tik iš dalies ir **38 proc.** (2018 m. - 41 proc.) neatitiko visiškai.

AVNT atlikdama 2019 metų FA kokybės analizę, vertino įmonių aiškinamuosiuose raštuose pateiktos informacijos kokybę pagal 6 -ąjį VAS, kuris nustato informaciją, kuri turi būti pateikiama įmonės metinių finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte, kad būtų geriau paaiškinti kitose finansinėse ataskaitose pateikti duomenys ir atskleidžiama papildoma jose nepateikta reikšminga informacija.

Tyrimo metu vertinant, ar įmonių parengti aiškinamieji raštai atitinka 6-ojo VAS nuostatas, nustatyta:

- bendrųjų nuostatų ir aiškinamojo rašto struktūros bei turinio bendra pateiktų duomenų kokybė pagerėjo 10 proc. ir sudaro 58 proc. (2018 m. - 48 proc.);
- aiškinamųjų raštų bendrųjų dalių kokybė yra 79 proc. Lyginant su 2018, 2017 ir 2016 metais, kokybės rodiklis pagerėjo labai neženkiai;

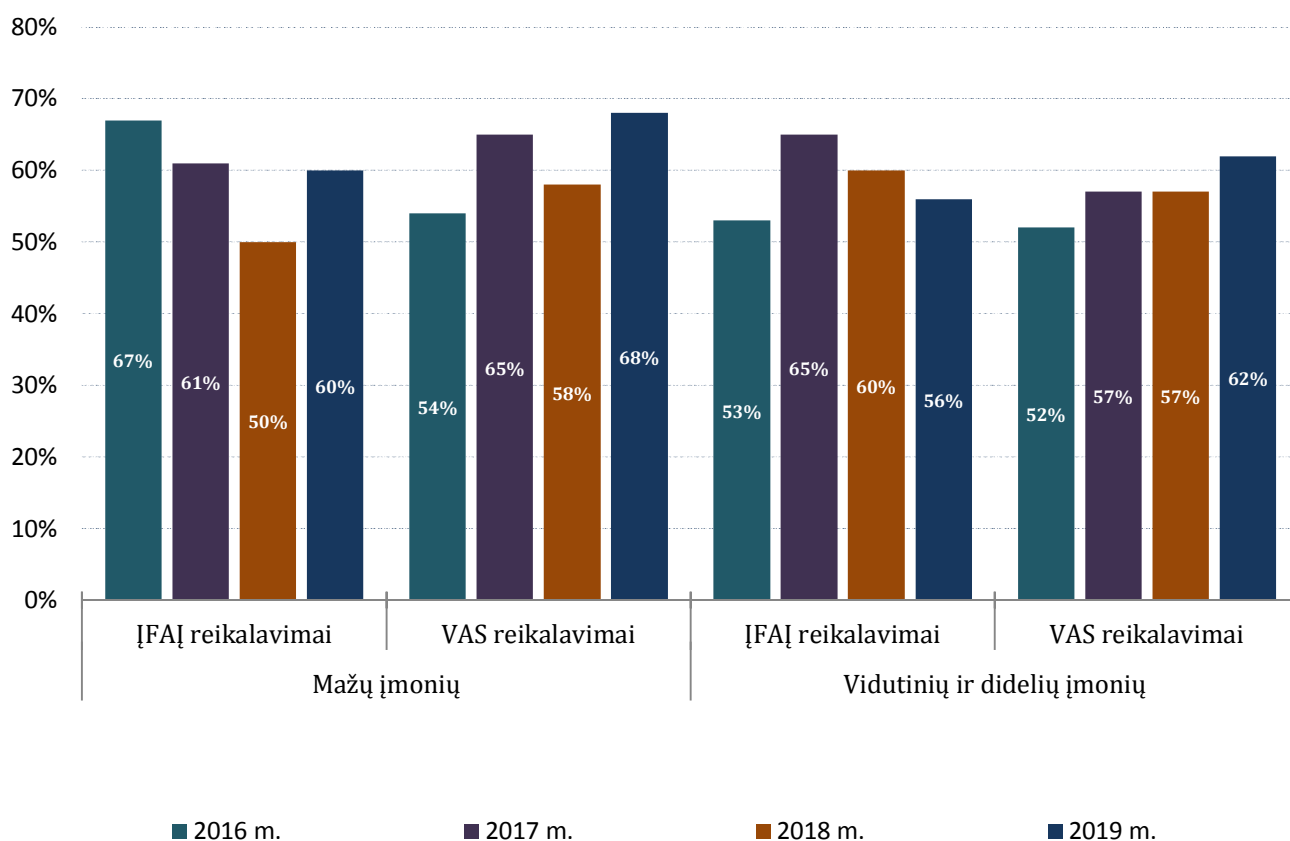
– apskaitos politikos dalyse pateiktos informacijos kokybė sudaro 66 proc. Lyginant su 2018 metais, šis rodiklis pagerėjo 6 proc. ;

– vertinant **mažų įmonių (toliau – MĮ)** aiškinamojo rašto pastabų dalį ir lyginant su 2018 metų duomenimis galima būtų teigti, kad daugelio vertinimo dalių (apžvalgos 6.4. skyrius) kokybė pagerėjo, kai kur net dvigubai. Tačiau **vidutinių ir didelių įmonių (toliau – VDI)** pokyčiai nėra tokie ženklūs, lyginant su ankstesniais metais.

Vertinant ĮFAĮ ir VAS reikalavimų taikymą, sudarant finansines ataskaitas, tyrimas parodė, kad **MĮ** finansinių ataskaitų rinkinių atitiktis ĮFAĮ padidėjo 10 proc. lyginant su 2018 metų duomenimis. Atitiktis VAS reikalavimams padidėjo 10 proc. ir yra 68 proc. **VDI** finansinių ataskaitų atitiktis ĮFAĮ reikalavimams lyginant su 2018 metų duomenimis sumažėjo 4 proc., tačiau atitiktis VAS reikalavimams padidėjo 5 proc.

S.1 pav.

FA RINKINIŲ ATITIKTIES ĮFAĮ IR VAS KOKYBĖ

IŽANGA

Įgyvendindama valstybės politiką finansinės atskaitomybės srityje AVNT, atliko 100 įmonių finansinių ataskaitų už 2019 metus kokybės tyrimą (toliau – FA kokybės tyrimas) ir įvertino, ar įmonės, rengdamos FA, laikosi finansinę atskaitomybę reglamentuojančių teisės aktų nuostatų.

Finansinės ataskaitos yra svarbiausias reglamentuotas informacijos šaltinis, rodantis įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus. Finansinių ataskaitų kokybę rodo jose pateikiamos informacijos patikimumas įmonių valdytojams, investuotojams, kreditoriams ir kitiems informacijos vartotojams.

AVNT atlikto FA kokybės tyrimo tikslas – įvertinti įmonių rengiamų ir teikiamų bei galutiniam vartotojui (investuotojui ar kitam suinteresuotam asmeniui) pasiekiamų finansinių ataskaitų kokybę pagal ĮFAĮ ir Verslo apskaitos standartų (toliau – VAS) reikalavimus ir jose skelbiamos informacijos tikslumą ir naudingumą.

Atlikdama 2019 metų įmonių finansinių ataskaitų analizę AVNT vertino, ar jos atitinka:

- VAS ir informacijos pateikimą pagal 6-ojo verslo apskaitos standarto „Aiškinamasis raštas“ (toliau – 6-asis VAS) reikalavimus;
- ĮFAĮ nuostatas dėl:
 - tinkamo finansinių ataskaitų rinkinio pasirinkimo (ĮFAĮ 20 str. *Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis*);
 - metinių finansinių ataskaitų audito atlikimo (ĮFAĮ 24 str. *Finansinių ataskaitų auditas*);
 - finansinių ataskaitų pasirašymo (ĮFAĮ 25 str. *Finansinių ataskaitų, metinio pranešimo pasirašymas ir tvirtinimas*).

Siekdama įvertinti finansinių ataskaitų kokybę AVNT kreipėsi į valstybės įmonę Registrų centras (toliau – RC) dėl Juridinių asmenų registro duomenų teikimo, FA kokybės tyrimui paprašė atrinkti **100-to įmonių 2019 metų finansines ataskaitas**, t. y. balansą, pelno (nuostolių) ataskaitą, pinigų srautų ataskaitą, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitą ir aiškinamąjį raštą.

100-to įmonių 2019 metų FA atrankos kriterijai:

1. 50-ties įmonių, priskiriamų **VDĮ** kategorijai, finansinės ataskaitos turi būti sudarytos pagal **VAS** reikalavimus, **neaudituotos, priskiriamos** RC nustatytam finansinių ataskaitų rinkiniui **FS0130** ir **viršijančios ne mažiau kaip du MĮ kategorijos rodiklius**:

- **turto vertę** balanse – 4 000 000 Eur;
- **pardavimo grynujų pajamų dydį** pelno (nuostolių) ataskaitoje – 8 000 000 Eur;
- **vidutinį metinį darbuotojų skaičių** – 50.

2. 50-ties įmonių, priskiriamų **MĮ** kategorijai, finansinės ataskaitos turi būti sudarytos pagal **VAS** reikalavimus, **neaudituotos, priskiriamos** RC nustatytam finansinių ataskaitų rinkiniui **FS0129**, **viršijančios ne mažiau kaip du labai mažų įmonių kategorijos rodiklius**:

- **turto vertę** balanse – 350 000 Eur;

- **pardavimo grynujų pajamų dydį** pelno (nuostolių) ataskaitoje – 700 000 Eur;
 - **vidutinį metinį darbuotojų skaičių** – 10.
3. 100 įmonių FA rinkiniai **atrenkami atsitiktine tvarka**.
 4. Atrenkamos įmonės turi būti **pateikusios FA aiškinamuosius raštus**.
 5. Atrenkamos įmonės turi būti **ne likviduojamos, ne bankrutavusios įmonės statuso**.
 6. Atrenkamos įmonės turi būti **ne reorganizuojamos, ne dalyvaujančios atskyrimo įmonės statuso**.
 7. Atrenkamos įmonės turi būti **tik šių teisinių formų: AB, UAB ir /ar ŽŪB**.

1. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO PASIRINKIMO ANALIZĖ

Kiekviena konkrečios kategorijos įmonė, pagal ĮFAĮ 20 straipsnio *Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis* nuostatas turėtų pasirinkti jos kategorijai sudarytą FA rinkinį. Įmonės konkrečiai kategorijai priskiriamos pagal ĮFAĮ 4 straipsnyje numatytus dydžius.

Pagal ĮFAĮ 4 straipsnio 7 punktą, įmonė priskiriama kitai įmonių kategorijai tuo atveju, kai šio straipsnio 1 – 4 dalyse nurodyti rodikliai paskutinę finansinių metų dieną neviršijami ar pradedami viršyti dvejus iš eilės finansinius metus.

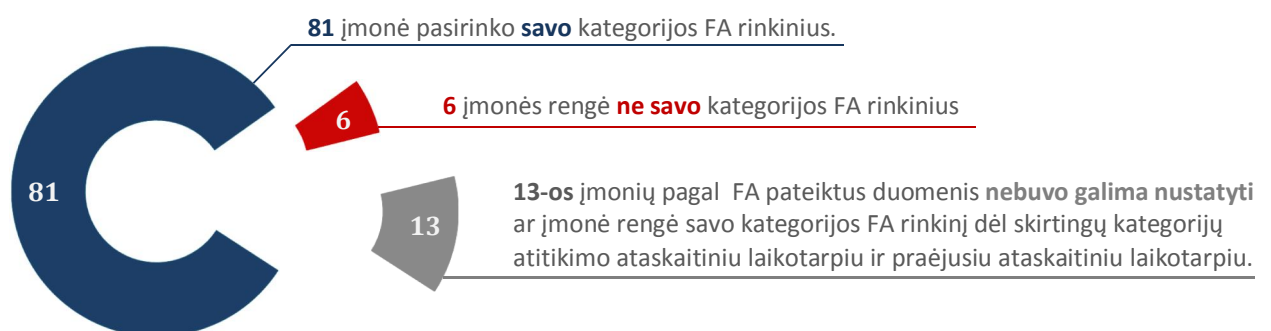
FA rinkiniai pagal ĮFAĮ 4 straipsnyje nurodytas įmonių kategorijas yra sudaryti ir skelbiami atskirai RC tinklalapyje.

Tarp 100 atrinktų įmonių pateko 45 įmonės, kurios atitiko **MĮ** kategoriją, ir 55 įmonės, kurios atitiko **VDĮ** kategoriją.

Dėl FA rinkinio pasirinkimo pagal įmonių kategorijas FA kokybės tyrimo metu nustatyta, kad iš 100 įmonių 81 įmonė teisingai pasirinko savo kategoriją atitinkantį FA rinkinį, 6 įmonės pasirinko klaidingai, 13-os įmonių nebuvo galima tiksliai įvertinti dėl skirtingų kategorijų atitikimo tarp ataskaitinių laikotarpių.

1 pav.

FA RINKINIO PASIRINKIMAS

2. FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASIRAŠYMO ANALIZĖ

ĮFAĮ 25 straipsnio *Finansinių ataskaitų, metinio pranešimo pasirašymas ir tvirtinimas* 1 dalis nurodo, kad FA ir metinį pranešimą pasirašo įmonės vadovas (nurodomos jo pareigos, vardas ir pavardė).

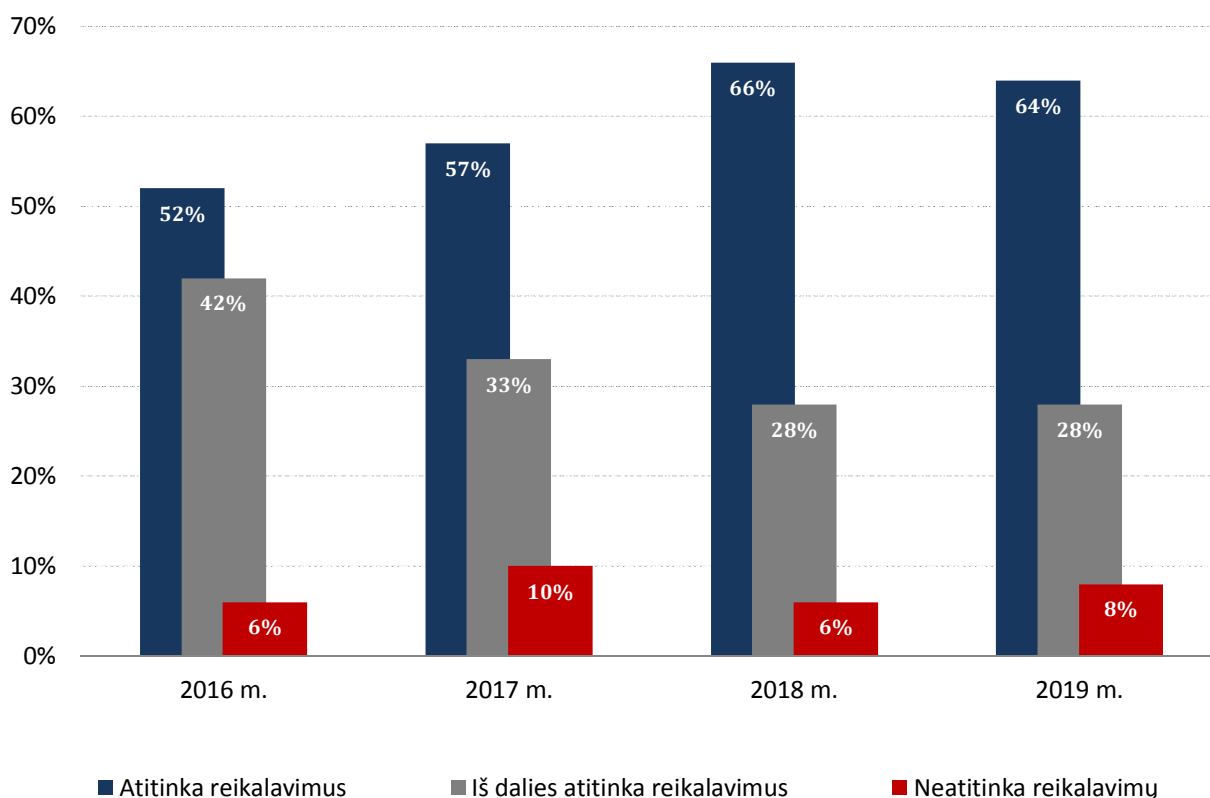
FA taip pat pasirašo įmonės vyriausiasis buhalteris (buhalteris) arba kiti asmenys, galintys tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu (nurodomos pareigos, vardas ir pavardė). Kadangi Juridinių asmenų registro elektroninių paslaugų sistemos elektroniniame rinkinyje finansinės ataskaitos, išskyrus aiškinamąjį raštą, pildomos interaktyviai, minėto įstatymo punkto nuostatos vykdymas buvo vertinamas pagal įmonių pridėtą aiškinamąjį raštą.

FA kokybės tyrimo metu vertinti 100 įmonių parengti aiškinamieji raštai.

Žemiau pateikiamas grafinis FA rinkinių kokybės palyginimas atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus.

2 pav.

ĮMONIŲ VADOVAI (ĮFAĮ 25 STR. LAIKYMASIS)

Atitinka reikalavimus – pasirašytas AR, nurodytos pareigos ir vardas, pavardė;

Iš dalies atitinka reikalavimus – nurodyta tik pareigos ir vardas, pavardė;

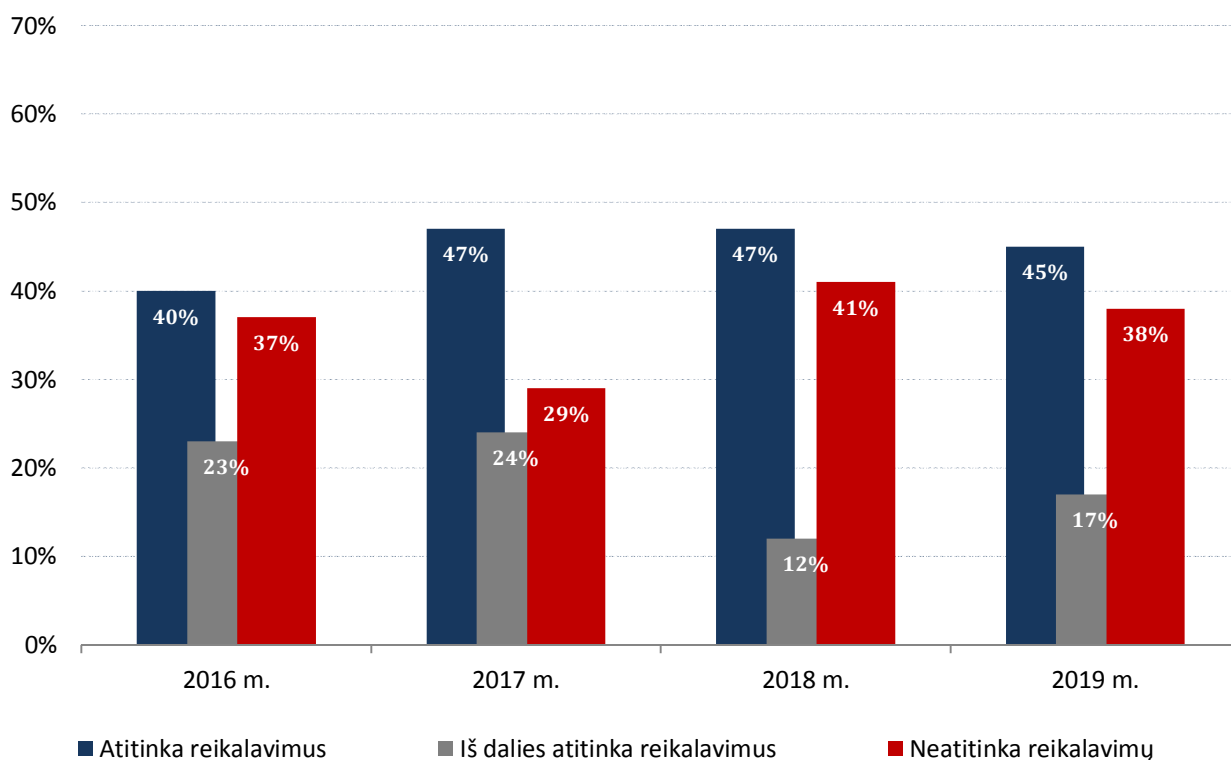
Neatitinka reikalavimų – nėra jokių ĮFAĮ 25 str. reikalaujamų duomenų.

Lyginant pastarųjų 4 metų duomenis, įmonių vadovų laikymasis ĮFAĮ 25 str. nuostatų nuolatos gerėjo iki 2018 metų. Teigiamos pokytis, lyginant 2016 m. su 2017 m. ir 2017 m. su 2018 m. sudaro 5 proc. ir atitinkamai 9 proc.

Tačiau 2019 metų duomenimis, įmonių vadovų laikymasis ĮFAĮ 25 str. nuostatų negerėjo ir sumažėjo 2 proc.

3 pav.

ĮMONIŲ VYR. BUHALTERIAI (BUHALTERIAI) ARBA KITI ASMENYS (ĮFAĮ 25 STR. LAIKYMASIS)

Atitinka reikalavimus – pasirašytas AR, nurodytos pareigos ir vardas, pavardė;

Iš dalies atitinka reikalavimus – nurodyta tik pareigos ir vardas, pavardė;

Neatitinka reikalavimų – nėra jokių ĮFAĮ 25 str. reikalaujamų duomenų.

Įmonių vyr. buhalterių (buhalterių) arba kitų asmenų, tvarkančių subjekto apskaitą, laikymasis ĮFAĮ 25 str. nuostatų nepagerėjo ir sumažėjo 2 proc. Atsižvelgiant į duomenis, matome, kad 2019 m. FA rinkiniuose sumažėjo 3 proc. dalis, kuri neatitinka ĮFAĮ 25 str. nuostatų.

3. FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITAS

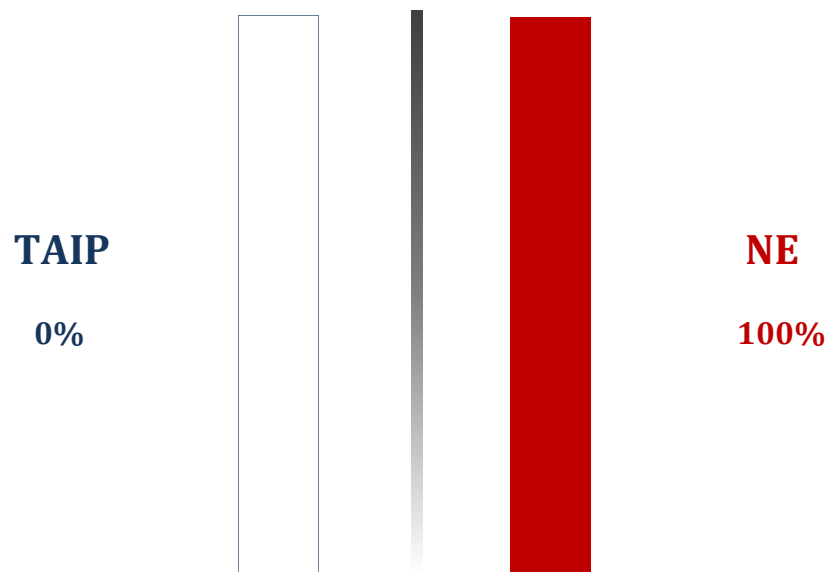
Vadovaujantis ĮFAĮ 24 straipsnio *Finansinių ataskaitų auditas* nuostatomis, metinių finansinių ataskaitų auditas turi būti atliktas uždarosiose akcinėse bendrovėse, kooperatinėse bendrovėse (kooperatyvuose), tikrosiose ūkinėse bendrijose ir komanditinėse ūkinėse bendrijose, kuriose visi tikrieji nariai yra akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės, jeigu jų **ne mažiau kaip du rodikliai** paskutinę finansinių metų dieną **viršija šiuos dydžius**:

- **pardavimo grynosios pajamos** per ataskaitinius finansinius metus – 3 500 000 eurų;
- balanse nurodyto **turto vertė** – 1 800 000 eurų;
- vidutinis metinis **darbuotojų skaičius** pagal sąrašą per ataskaitinius finansinius metus – 50.

FA kokybės patikrinimo metu nustatyta, kad iš 100 atrinktų tyrimui įmonių pagal FA atrankos kriterijus, **100 įmonių atitiko** minėto įstatymo 24 straipsnio nuostatas ir jose turėjo būti atliktas metinių finansinių ataskaitų auditas, tačiau jis **nebuvo atliktas** arba nepateikta auditoriaus išvada Registrų centrui.

4 pav.

FA AUDITO ATLIKIMAS

Metinių FA audito neatlikimas galėjo būti įtakotas įmonių neatsižvelgimo į ĮFAĮ 24 straipsnio nuostatas arba dėl šio straipsnio nuostatų nežinojimo.

4. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL APSKAITĄ TVARKANTĮ SUBJEKTĄ

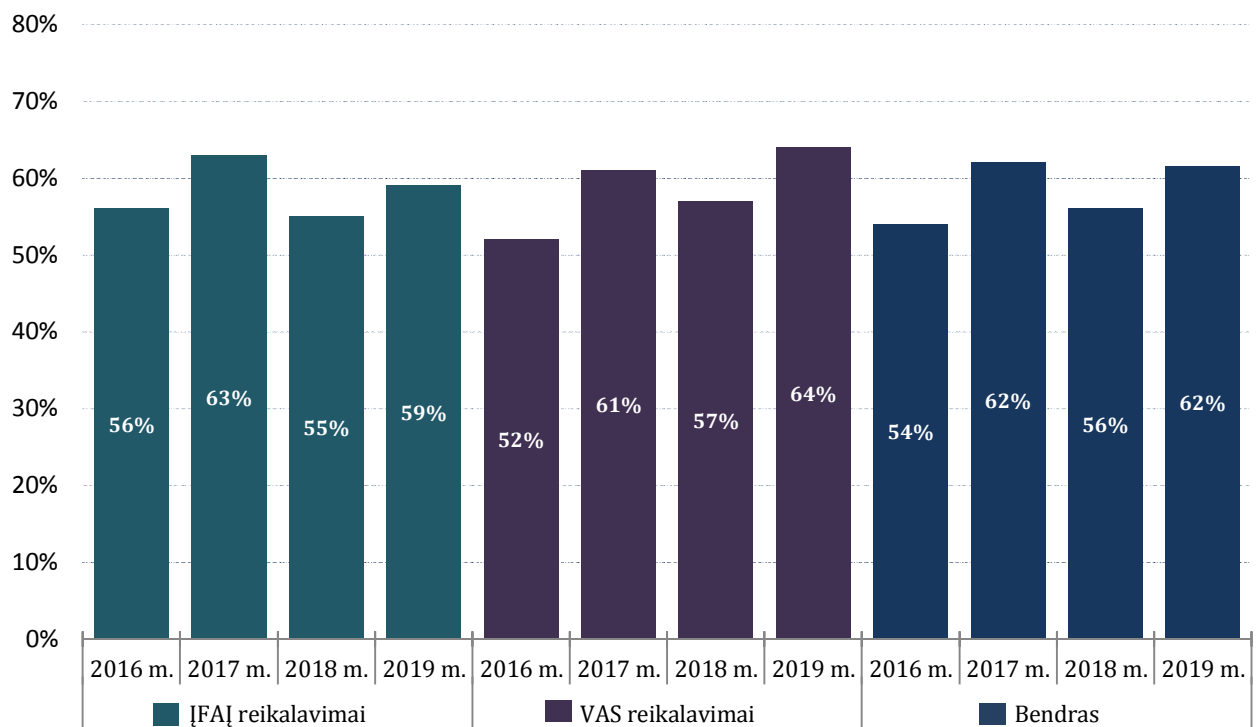
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos 10 straipsnio *Apskaitos tvarkymas* 1 dalies nuostatomis, įmonės apskaitą gali tvarkyti:

- vyriausiasis buhalteris (buhalteris);
- pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba apskaitos paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo.

FA kokybės tyrimo metu buvo siekiama sužinoti ar skiriasi FA kokybė, kai įmonės apskaitą tvarko ir FA rengia įmonės vyriausiasis buhalteris (buhalteris) ir pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba apskaitos paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo. Žemiau pateikiamas grafinis FA rinkinių kokybės palyginimas atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus.

5 pav.

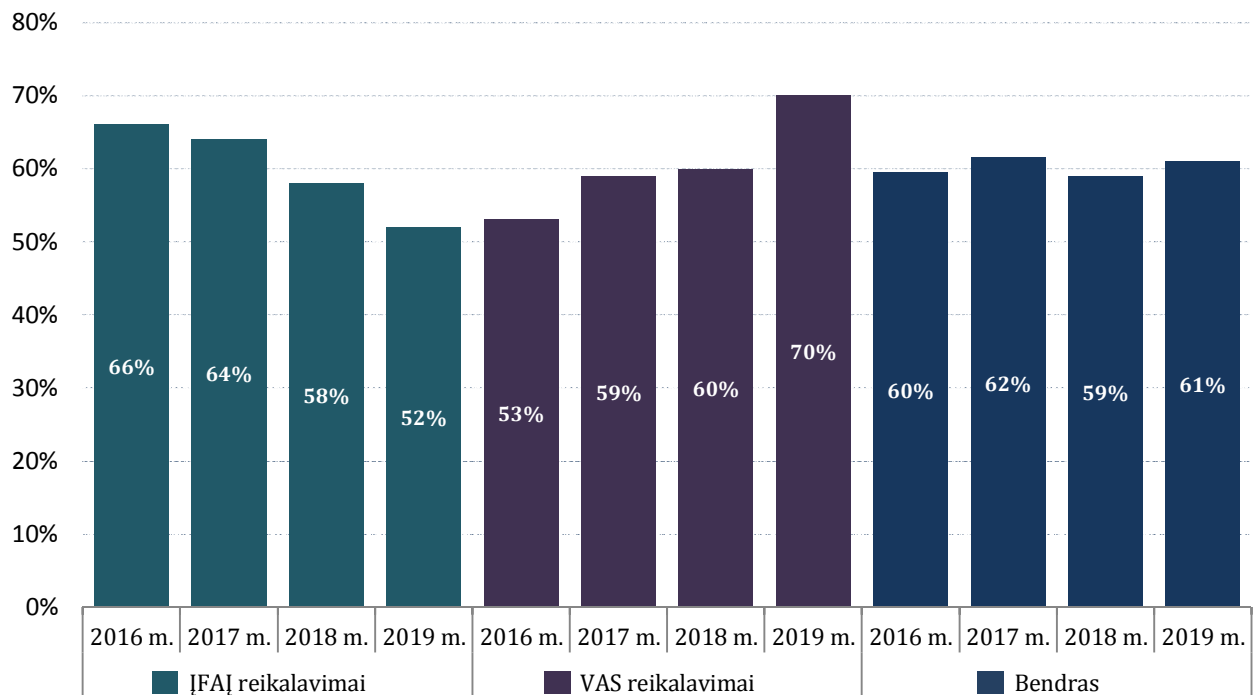
APSKAITĄ TVARKANTIS SUBJEKTAS: VYR. BUHALTERIS (BUHALTERIS)

Pastarųjų 4 metų duomenys rodo, kad FA kokybės rodikliai tvarkant įmonių apskaitą vyr. buhalteriams (buhalteriams) išlieka kiekvienais metais labai panašūs.

Toks nežymus 2019 metų rodiklių pagerėjimas leidžia daryti prielaidą, kad įmonių vyr. buhalteriai (buhalteriai) nėra linkę peržiūrėti ankščiau ruoštų įmonių aiškinamųjų raštų, kad jie labiau atitiktų esamo 6 VAS nuostatas.

APSKAITĄ TVARKANTIS SUBJEKTAS: APSKAITOS PASLAUGAS TEIKIANČIOS ĮMONĖS

Tiek vyr. buhalterių (buhalterių), tiek apskaitos paslaugas teikiančių įmonių FA kokybės rodikliai panašūs ir galima daryti tą pačią išvadą dėl aiškinamųjų raštų peržiūrėjimo.

Atliekant FA kokybės tyrimą nustatyta, kad įmonių, kuriose apskaitą tvarko tiek įmonių vyr. buhalteriai (buhalteriai), tiek apskaitos paslaugas teikiančios įmonės, bendras FA kokybės vidurkis pagerėjo neženkiai lyginant su 2018 metų duomenimis.

Vertinant 4 metų duomenis matome, kad apskaitos paslaugas teikiančių įmonių IFAĮ nuostatų laikymosi kokybė nuolatos blogėjo, tačiau VAS nuostatų laikymosi kokybė nuolatos gerėjo. Nuo 2016 metų iki 2019 metų VAS nuostatų laikymosi kokybė pagerėjo 17 proc.

5. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL ĮMONIŲ KATEGORIJŲ KRITERIJŲ ATITIKIMĄ

FA kokybės tyrimo metu buvo analizuojama įmonių, kurios atitinka **MĮ** kategorijos kriterijus, nors ir pasirinko finansinių ataskaitų rinkinį skirtą vidutinėms ir didelėms įmonėms (FS0130), ir įmonių, kurios atitinka **VDĮ** kategorijos kriterijus rengiamų FA rinkinių kokybę.

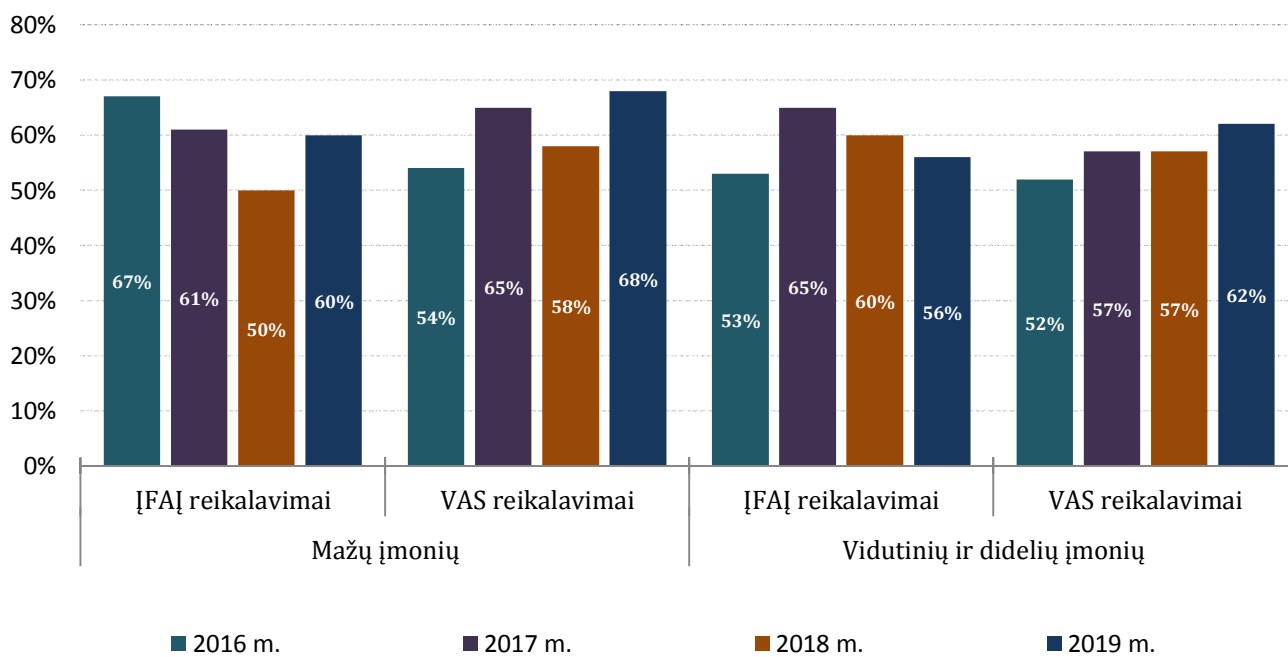
Vertinant IFAĮ ir VAS reikalavimų taikymą, sudarant finansines ataskaitas, tyrimas parodė, kad **MĮ** finansinių ataskaitų rinkinių atitiktis IFAĮ padidėjo 10 proc. lyginant su 2018 metų duomenimis. Atitiktis VAS reikalavimams padidėjo 10 proc. ir yra 68 proc. **VDĮ** finansinių ataskaitų atitiktis IFAĮ reikalavimams lyginant su 2018 metų duomenimis sumažėjo 4 proc., tačiau atitiktis VAS reikalavimams padidėjo 5 proc. Bendram IFAĮ atitikties kokybės

sumažėjimui įtakos turėjo įmonių, atitikusių ĮFAĮ 24 straipsnyje nurodytus kriterijus dėl finansinių ataskaitų audito atlikimo, FA audito neatlikimas.

Žemiau pateikiamas grafinis FA rinkinių atitikties palyginimas atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus.

7 pav.

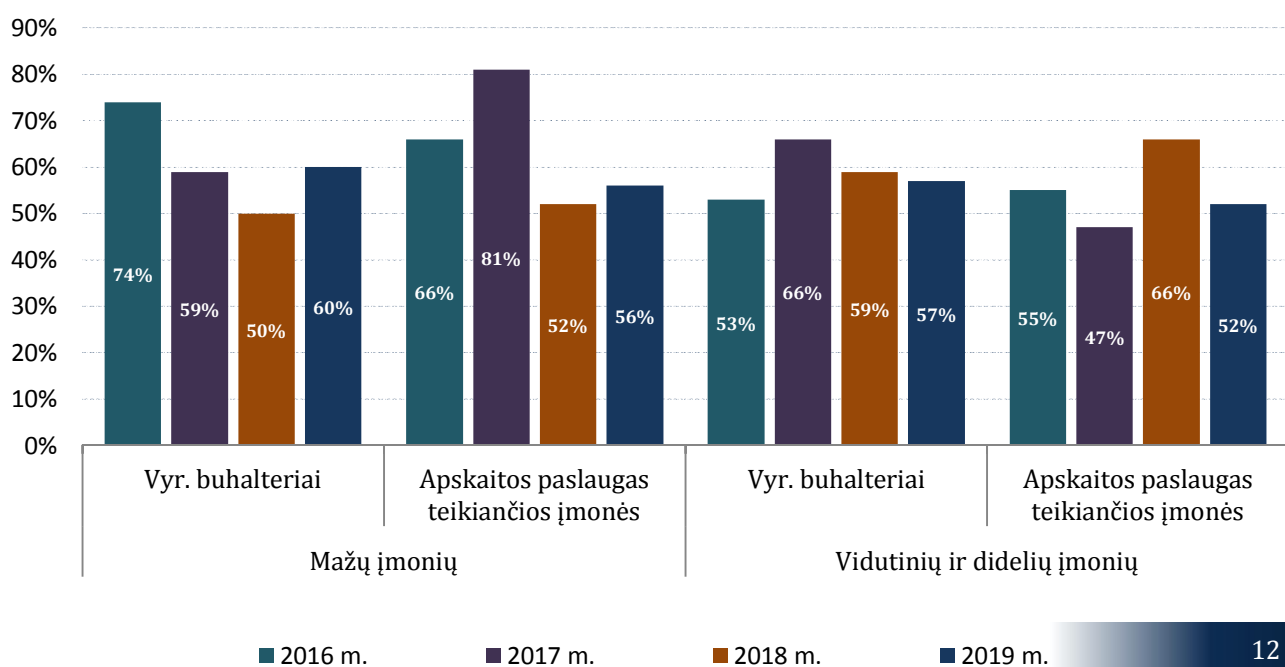
FA RINKINIŲ ATITIKTIES ĮFAĮ IR VAS KOKYBĖ

Atlikta ir atskira FA rinkinių kokybės analizė pagal pasirinktą apskaitą tvarkančią subjektą **MĮ** bei **VDĮ**.

8 pav.

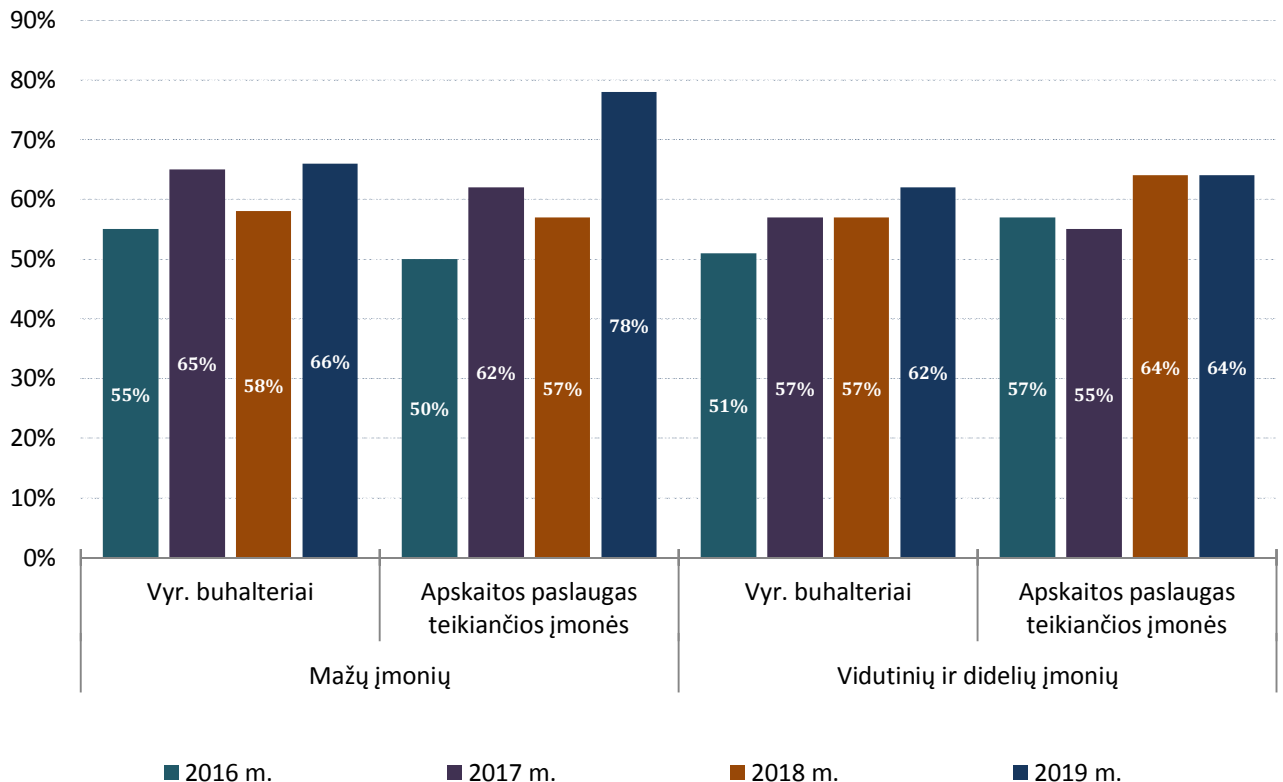
FA RINKINIŲ KOKYBĖ PAGAL APSKAITĄ TVARKANTI SUBJEKTĄ (ATITIKTIS ĮFAĮ REIKALAVIMAMS)

Atsižvelgiant į pateiktą informaciją matyti, kad ĮFAĮ labiausiai kokybė sumažėjo tarp **VDĮ**, kurių apskaitą tvarko apskaitos paslaugas teikiančios įmonės. Lyginant 2019 metų duomenis (52 proc.) su 2018 metų duomenimis (66 proc.), kokybės sumažėjimas – 14 proc.

9 pav.

FA RINKINIŲ KOKYBĖ PAGAL APSKAITĄ TVARKANTĮ SUBJEKTĄ (ATITIKTIS VAS REIKALAVIMAMS)

Iš pateiktų duomenų matyti, kad VAS labiausiai kokybė pagerėjo tarp **MI**, kurių apskaitą tvarko apskaitos paslaugas teikiančios įmonės. Lyginant 2019 metų duomenis (78 proc.) su 2018 metų duomenimis (57 proc.), kokybės pagerėjimas – 21 proc.

6. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PAGAL VERSLO APSKAITOS STANDARTUS

6-ojo VAS tikslas – nustatyti informaciją, kuri turi būti pateikiama įmonės metinių finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte, kad būtų geriau paaiškinti kitose finansinėse ataskaitose pateikti duomenys ir atskleidžiama papildoma jose nepateikta reikšminga informacija. Standartas nustato bendrus **MI**, **VDĮ** aiškinamojo rašto turinio ir pastabų reikalavimus.

Vadovaujantis VAS nuostatomis, aiškinamąjį raštą įmonės turi rengti atsižvelgdamos į tai, kokiai įmonių kategorijai jos priklauso. **VDĮ** pagal 6-ojo VAS VI dalies reikalavimus turi atskleisti papildomą informaciją, nurodytą 6-ojo VAS 51 – 85 punktuose.

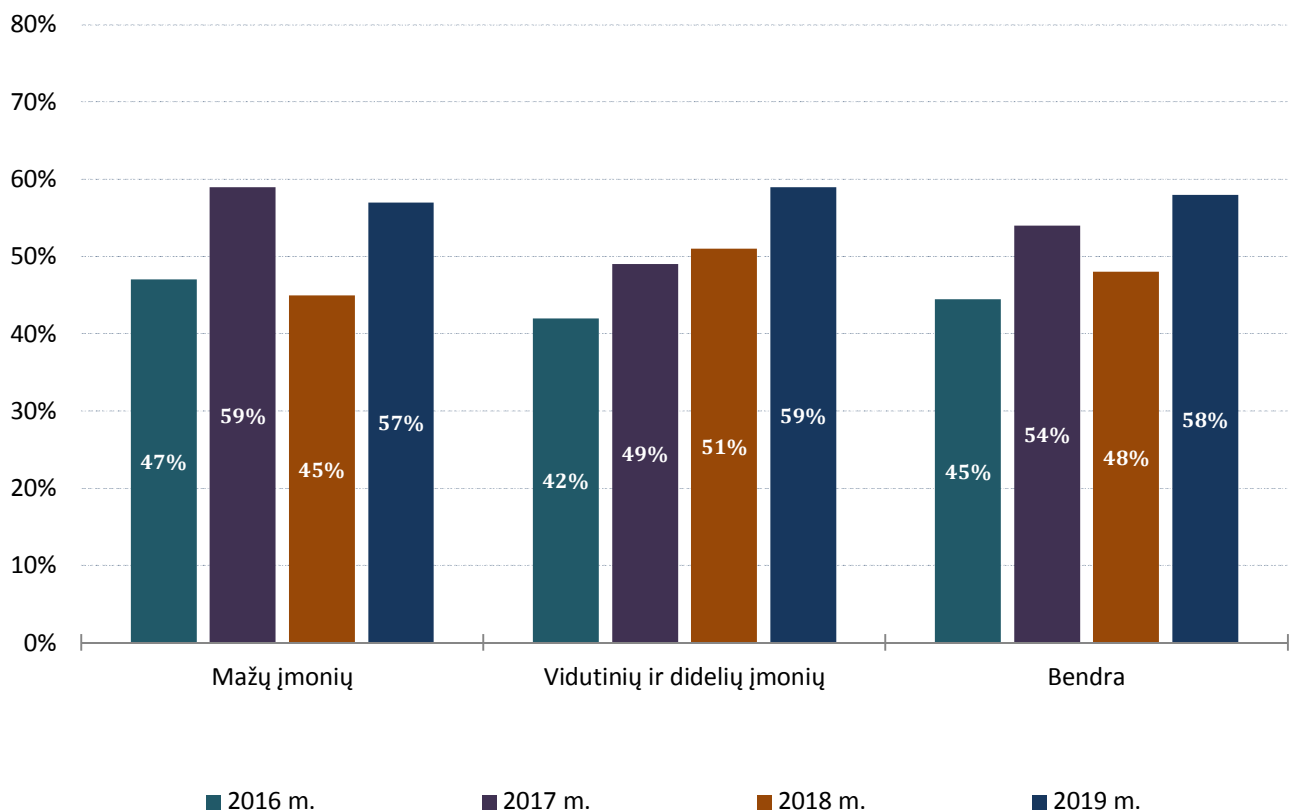
6.1. AIŠKINAMOJO RAŠTO BENDRŪJŲ NUOSTATŲ IR TURINIO ANALIZĖ

Tyrimo metu vertinant, ar įmonių parengti aiškinamieji raštai atitinka 6-ojo VAS bendrąsias nuostatas ir aiškinamojo rašto struktūrą ir turinį buvo analizuojama, ar:

- aiškinamąjį raštą sudaro bendroji, apskaitos politikos ir pastabų dalys;
- pateikiama šio standarto reikalaujama ir kita reikšminga su įmonės veikla susijusi informacija, paaiškinamos reikšmingos finansinių ataskaitų sumos ir jų pasikeitimo priežastys;
- informacija pateikiama tokiu būdu, kad nereikšminga informacija neužgožtu svarbios;
- pastabose pateikiama ataskaitinių finansinių metų ir mažiausiai vienų praėjusių finansinių metų informacija;

10 pav.

BENDRA PATEIKTŲ DUOMENŲ BENDRŪJŲ NUOSTATŲ IR TURINIO DALYSE KOKYBĖ

Atlikus 2019 metų FA kokybės tyrimą ir įvertinus įmonių pateiktus duomenis pagal 6-ojo VAS reikalavimus, matomas **MI** 2019 metais (57 proc.) pateiktų duomenų bendrųjų nuostatų ir turinio dalyse atitiktis padidėjimas 6-ojo VAS nuostatoms 12 proc. lyginant su 2018 metais (45 proc.). **VDI** pateiktų duomenų bendrųjų nuostatų ir turinio dalyse atitiktis 6-ojo VAS nuostatoms lyginant su 2018 metais (51 proc.) padidėjo 8 proc.

AVNT 2019 metų FA kokybės tyrimo metu vertindama skirtingas aiškinamojo rašto dalis nustatė dažniausiai pasikartojančias klaidas ar pateiktos informacijos neatitikimus 6-ojo VAS nuostatoms ir atsižvelgdama į tai **teikia rekomendacijas įmonėms**, į ką reikėtų atkreipti dėmesį aiškinamojo rašto **turinio** dalyje, siekiant, kad teikiamų FA kokybė būtų geresnė:

- pastabose pateikti ataskaitinių finansinių metų ir mažiausiai vienu praėjusių finansinių metų informaciją. Ji turėtų būti pateikiama tokia pat tvarka, kokia pateikti finansinių ataskaitų straipsniai. Pastabos numeruojamos iš eilės. Pastabos numerį reikėtų nurodyti prie finansinės ataskaitos straipsnio, kurį ji paaiškina;

- aiškinamąjį raštą turėtų sudaryti šios dalys: bendroji dalis, apskaitos politika, pastabos;

- aiškinamajame rašte pateikti informaciją apie kitose finansinėse ataskaitose neparodytus įmonės sandorius ir įvykius (neapibrėžtuosius įsipareigojimus, neapibrėžtąjį turtą, poataskaitinius įvykius), pretenzijas įmonei ir įmonės teisių apribojimus, jei tokių yra. Jei įmonė tokios informacijos neturi, rekomenduotume aiškinamajame rašte nurodyti, kad įmonė tokios informacijos neturi dėl galimos įtakos finansinių ataskaitų informacijos vartotojų priimamiems sprendimams;

- aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalyje pateikti informaciją apie įmonės taikytą apskaitos politiką.

6.2. BENDROSIOS AIŠKINAMOJO RAŠTO DALIES ANALIZĖ

Tyrimo metu buvo vertinama, ar įmonės aiškinamojo rašto bendroje dalyje pateikia duomenis apie įmonę, jos veiklą ir kitus bendrus duomenis:

- teisinė forma, pavadinimas, kodas, buveinė (adresas), registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys, ir teisinis statusas, jei įmonė likviduojama, reorganizuojama ar yra bankrutavusi;

- patronuojančiosios įmonės, sudarančios mažiausios įmonių grupės, kuriai įmonė priklauso kaip patronuojamoji, konsoliduotąsias finansines ataskaitas, teisinė forma, pavadinimas, kodas ir buveinė (adresas);

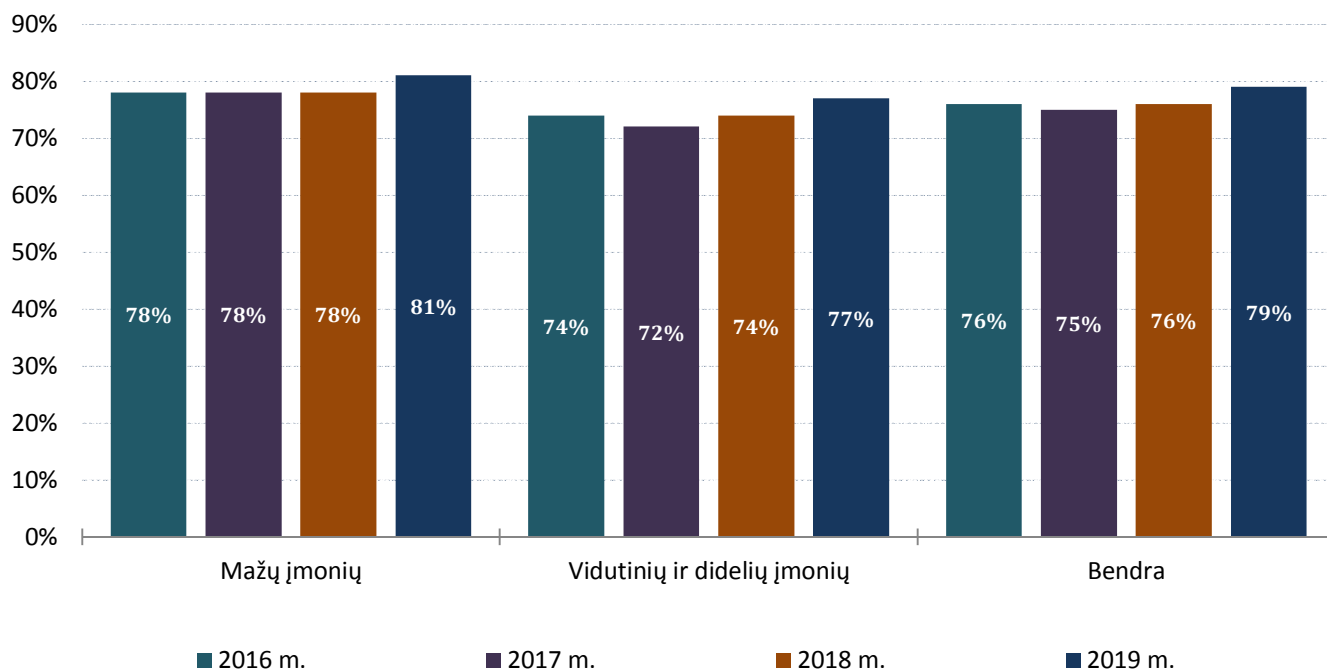
- ataskaitinių finansinių metų ir praėjusių finansinių metų vidutinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą;

- jei įmonės finansiniai metai yra trumpesni arba ilgesni kaip 12 mėnesių, aiškinamojo rašto bendroje dalyje turi būti nurodomos to priežastys ir informacija, kad pelno (nuostolių), nuosavo kapitalo pokyčių ir pinigų srautų ataskaitų duomenys negali būti lyginami su praėjusio ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų duomenimis.

Žemiau pateikiamas grafinis FA rinkinių bendrosios dalies atitikties palyginimas 6-ojo VAS nuostatomis atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus.

11 pav.

AIŠKINAMŲJŲ RAŠTŲ BENDROSIS DALIES KOKYBĖ

Iš pateiktų duomenų matome, kad įmonių bendrosios aiškinamojo rašto dalies kokybė išlieka panaši lyginant duomenis nuo 2016 metų iki 2019 metų.

Galima daryti prielaidą, kad įmonės nėra linkusios peržiūrėti savo bendrosios aiškinamojo rašto dalies, kad labiau atitiktų 6-ojo VAS III dalies nuostatas, nes **MĮ** ir **VDĮ** bendrosios aiškinamojo rašto dalies kokybės bendras pokytis per 4 metus yra tik 3 proc.

AVNT, atsižvelgdama į FA kokybės tyrimo metu nustatytas dažniausiai pasikartojančias klaidas, **teikia rekomendacijas įmonėms**, į ką reiktų atkreipti dėmesį aiškinamojo rašto **bendrojoje** dalyje:

- nurodyti ataskaitinių finansinių metų ir praėjusių finansinių metų vidutinį darbuotojų skaičių pagal sąrašą;
- nurodyti registrą, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie įmonę;
- nurodyti patronuojančiosios įmonės, sudarančios mažiausios įmonių grupės, kuriai įmonė priklauso kaip patronuojamoji, teisinę formą, pavadinimą, kodą ir buveinę (adresą), jei įmonė priklauso įmonių grupei.

VDĮ turėtų atkreipti dėmesį į papildomos informacijos pateikimą aiškinamojo rašto **bendrojoje** dalyje ir nurodyti šią informaciją:

- ataskaitinių finansinių metų vidutinis darbuotojų skaičius **pagal kategorijas**;

- įmonės filialų ir atstovybių skaičius, patronuojamųjų, asocijuotųjų ir pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojamų bendrųjų įmonių teisinė forma, pavadinimai, kodai ir buveinės (adresai);
- jei įmonė priklauso įmonių grupei, patronuojančiosios įmonės, sudarančios **didžiausios** įmonių grupės, kuriai įmonė priklauso kaip patronuojamoji, konsoliduotąsias finansines ataskaitas, teisinė forma, pavadinimas, kodas ir buveinė (adresas).

6.3. AIŠKINAMOJO RAŠTO APSKAITOS POLITIKOS DALIES ANALIZĖ

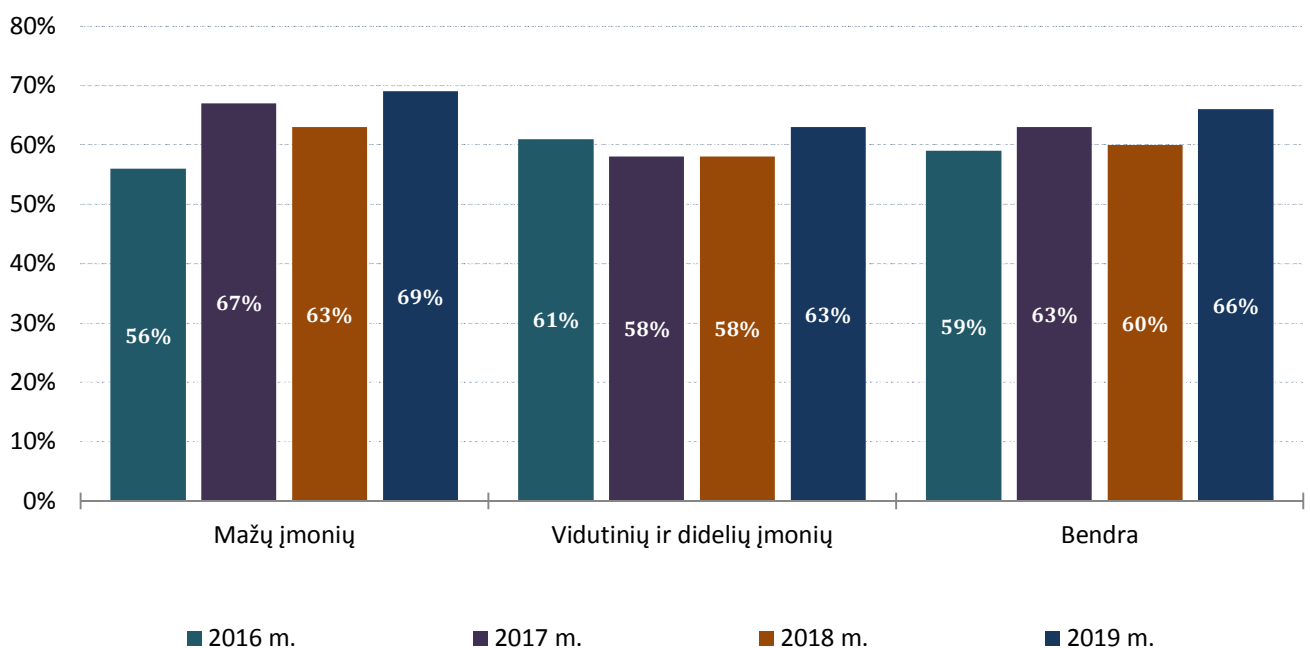
Aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalyje tyrimo metu buvo vertinama ar įmonės nurodė:

- kad finansinės ataskaitos yra parengtos vadovaujantis VAS;
- Lietuvos Respublikos teisės aktus, kuriais buvo vadovautasi tvarkant apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas;
- apskaitos principus, metodus ir taisyklės, kuriais tvarkydama apskaitą ir sudarydama finansines ataskaitas vadovaujasi įmonė;
- pasirinktus nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo, investicinio, biologinio finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų įvertinimo būdus ir metodus, atsargų apskaitos, įkainojimo ir parduotų prekių ar produkcijos savikainos nustatymo būdus, bei kitų finansinių ataskaitų duomenų įvertinimo ar tikslinimo metodus.

Pateikiamas grafinis FA rinkinių apskaitos politikos dalies atitikties palyginimas 6-ojo VAS nuostatoms atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus.

12 pav.

AIŠKINAMŪJŲ RAŠTŲ APSKAITOS POLITIKOS DALIES KOKYBĖ

Aiškinamųjų raštų už 2019 metus apskaitos politikos dalies bendra atitiktis 6-ojo VAS nuostatomis padidėjo neženkiai, t. y. tik 6 proc., lyginant su 2018 metų FA atlikto tyrimo duomenis. Tačiau, atkreiptinas dėmesys, kad pastarųjų 4 metų bendra apskaitos politikos dalies atitiktis išlieka panaši ir galima daryti tą pačią prielaidą, kaip ir dėl aiškinamųjų raštų bendrosios dalies, kad įmonės nėra linkusios peržiūrėti aiškinamųjų raštų informacijos atitikimo 6 VAS nuostatomis, nes **MĮ** ir **VDĮ** aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalies kokybės bendras pokytis per 4 metus yra tik 7 proc.

AVNT, atsižvelgdama į FA kokybės tyrimo metu nustatytas dažniausiai pasikartojančias klaidas, **teikia rekomendacijas įmonėms**, į ką reikėtų atkreipti dėmesį aiškinamojo rašto **apskaitos politikos** dalyje:

- aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalyje reikėtų nurodyti, kad finansinės ataskaitos yra parengtos vadovaujantis verslo apskaitos standartais ir taip pat nurodyti kitus teisės aktus, kuriais buvo vadovautasi tvarkant apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas;

- apskaitos politikos dalyje turėtų būti pateikiamas tik toks apskaitos politikos apibūdinimas, kuris padėtų suprasti pateiktą finansinių ataskaitų informaciją. **Nereikėtų kartoti metodo aprašymo**, kuris yra pateiktas VAS. Reikėtų tik nurodyti, koks konkretus metodas yra taikomas. Taip pat neturėtų būti aprašoma apskaitos politika tokio turto ir įsipareigojimų, kurių įmonė neturi ir apie kuriuos nėra atskleidžiama FA aiškinamajame rašte;

- aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalyje turėtų būti atskleidžiama nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo ir investicinio turto įvertinimo būdai, jeigu įmonė tokio turto turi. Taip pat reikėtų nurodyti finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų įvertinimo būdus ir metodus, nurodyti atsargų apskaitos, įkainojimo ir parduotų prekių ar produkcijos savikainos nustatymo būdus;

- jei įmonė turi investicinio turto, aiškinamojo rašto apskaitos politikos dalyje turėtų būti nurodoma, kaip ji vertina investicinį turtą – įsigijimo savikaina ar tikrąja verte. Taip pat turėtų būti nurodoma, į kokius veiksnius atsižvelgiama pasirenkant investicinio turto apskaitos būdą, kaip nustatoma jo tikroji vertė, kuo vadovautasi nustatant tikrąją vertę, jei nėra aktyviosios rinkos.

VDĮ turėtų atkreipti dėmesį į papildomos informacijos pateikimą aiškinamojo rašto **apskaitos politikos** dalyje ir nurodyti šią informaciją:

- papildomai turi nurodyti, koku metodu skaičiuoja nematerialiojo turto amortizaciją ir koks yra šio turto naudingo tarnavimo laikas;

- kiekvienos ilgalaikio materialiojo turto, finansinėse ataskaitose parodomo įsigijimo savikaina ar perkainota verte, ir investicinio turto, finansinėse ataskaitose parodomo įsigijimo savikaina, grupės nusidėvėjimo skaičiavimo metodus ir naudingo tarnavimo laiką.

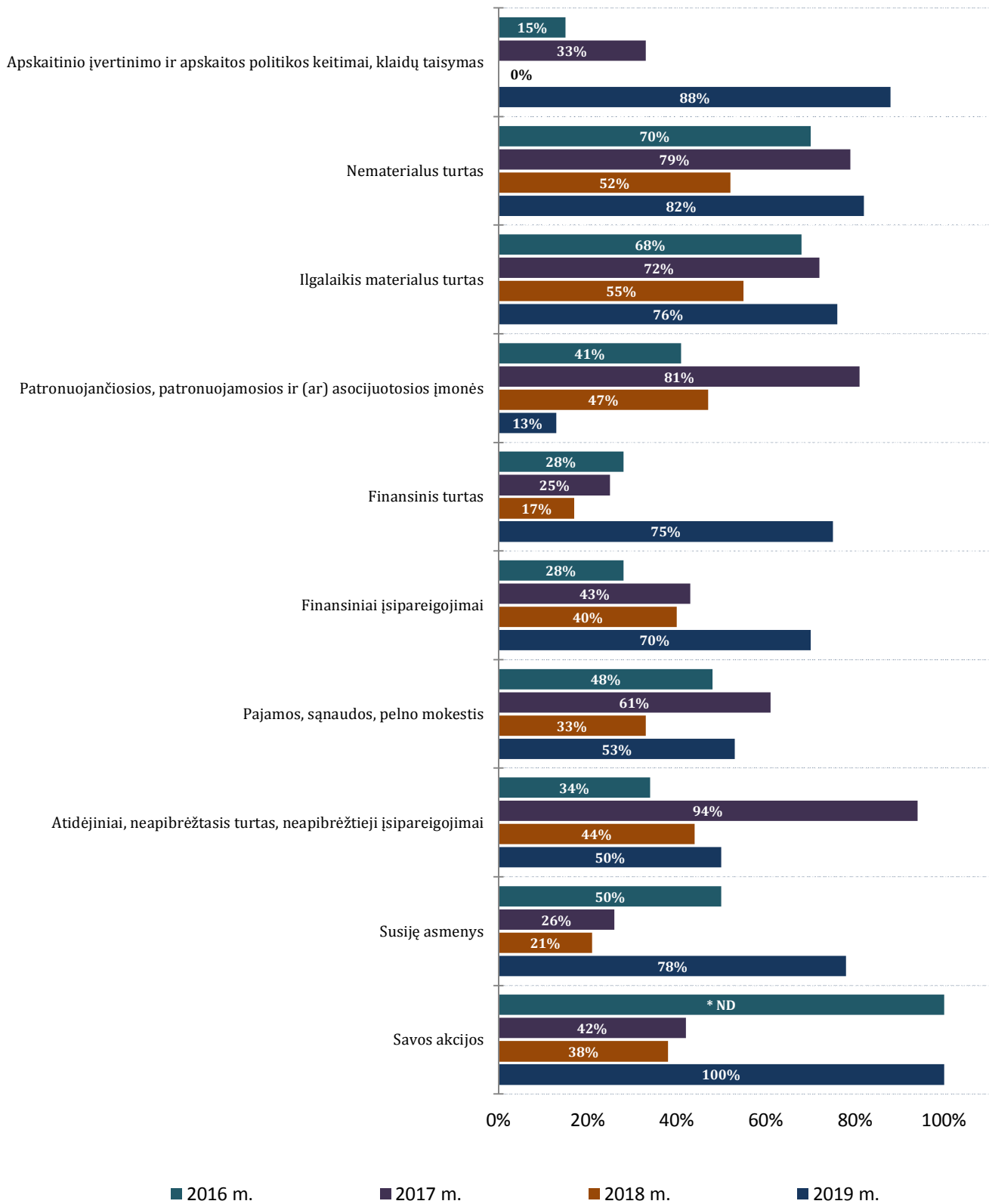
6.4. AIŠKINAMOJO RAŠTO PASTABŲ DALIES ANALIZĖ

Sudarant FA rinkinį aiškinamasis raštas rengiamas vadovaujantis 6-ojo VAS skyriaus *Aiškinamojo rašto pastabos* nuostatomis. Kadangi 6-ojo VAS atskleidimų reikalavimai aiškinamajame rašte **MĮ** skiriasi nuo atskleidimų reikalavimų **VDĮ**, analizuojant aiškinamųjų raštų pastabų dalies pateiktą duomenų kokybę vertinama įmonių pateikta informacija apie:

- esminių klaidų taisymą, reikšmingus apskaitos politikos pakeitimus, duomenų perklasifikavimą ir kt.;
- ilgalaikį nematerialųjį turtą (amortizacijos skaičiavimo metodai, naudingo tarnavimo laikas, įsigijimo arba pasigaminimo (sukūrimo) savikaina laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, nurašyto turto vertė ir t. t.);
- ilgalaikį materialųjį turtą (nusidėvėjimo skaičiavimo metodai, naudingo tarnavimo laikas, įsigijimo (pasigaminimo) savikaina ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, per ataskaitinį laikotarpį įsigyto ir perleisto turto vertė ir t. t.);
- kiekvienos nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto grupės nuvertėjimą;
- kiekvieną pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį gauto veikloje naudojamo turto grupę;
- patronuojamąją ir (ar) asocijuotąją įmonę, jei patronuojanti įmonė nesudaro konsoliduotųjų finansinių ataskaitų;
- finansinį turtą ir finansinius įsipareigojimus;
- išvestines finansines priemones;
- atsargas (nukainojimo iki gryniosios galimo realizavimo vertės suma, atsargų vertė, pripažinta pardavimo savikainos sąnaudomis ir t. t.);
- biologinį turtą;
- įstatinį kapitalą;
- dotacijas ir subsidijas;
- ilgalaikį atlygį darbuotojams pagal apibrėžtų įmokų ir išmokų planus;
- pajamas, sąnaudas, užsienio valiutų kursų pokyčius, pelno mokestį;
- statybos ir kitas ilgalaikes sutartis;
- atidėjinius, neapibrėžtuosius įsipareigojimus ir turtą, pobalansinius įvykius;
- jungtinę veiklą;
- partnerystės sutartis;
- reikšmingus finansinių ataskaitų straipsnius (įmonės balanso, pelno (nuostolių), nuosavo kapitalo pokyčių ir pinigų srautų ataskaitų kitos sumos, kurios gali turėti įtakos finansinių ataskaitų informacijos vartotojų priimamiems sprendimams);
- susijusius asmenis;
- verslo įsigijimą.

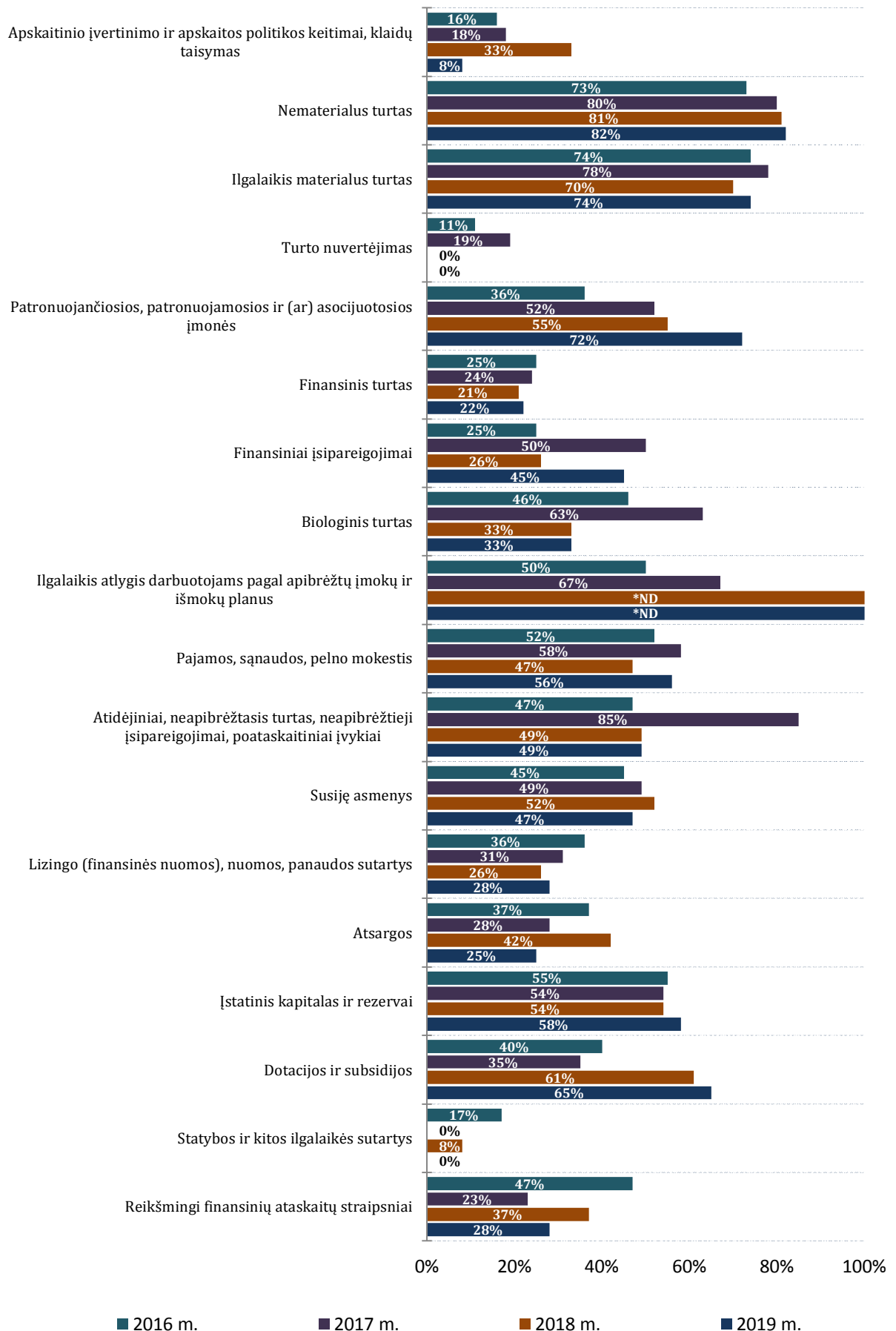
Pateikiamas grafinis **MĮ** (13 pav.) ir **VDĮ** (14 pav.) FA rinkinių pastabų dalies atitikties palyginimas 6-ojo VAS nuostatoms atlikus analizę už 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus. Grafiniame FA rinkinių pastabų dalies atitikties palyginime 6-ojo VAS nuostatoms pateikiami tik tie atskleidimai, apie kuriuos buvo pateikta informacija įmonių aiškinamuosiuose raštuose.

BENDRA MAŽŲ ĮMONIŲ AIŠKINAMŲJŲ RAŠTŲ PASTABŲ DALYJE PATEIKTŲ DUOMENŲ ATITIKTIS

*ND – dėl informacijos nebuvimo ar nepateikimo aiškinamuosiuose raštuose atitiktis negalėjo būti įvertinta.

BENDRA VIDUTINIŲ IR DIDELIŲ ĮMONIŲ AIŠKINAMŲJŲ RAŠTŲ PASTABŲ DALYJE PATEIKTŲ DUOMENŲ ATITIKTIS

*ND – dėl informacijos nebuvimo ar nepateikimo aiškinamuosiuose raštuose atitiktis negalėjo būti įvertinta.

AVNT, atsižvelgdama į FA kokybės tyrimo metu nustatytas dažniausiai pasikartojančias klaidas, **teikia rekomendacijas įmonėms**, į ką reikėtų atkreipti dėmesį aiškinamojo rašto **pastabų** dalyje:

- jei įmonės finansinėje apskaitoje buvo esminių klaidų taisymas, aiškinamajame rašte turėtų būti atskleidžiama informacija apie kiekvienos ataskaitų eilutės duomenis, kuriems klaidos taisymas turėjo reikšmingą poveikį;

- įmonė turėtų aiškinamojo rašto pastabų dalyje atskleisti informaciją apie įmonės nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo ir investicinio turto pokyčius per ataskaitinį laikotarpį, t. y. apie jo vertės kaitą: didėjimą, mažėjimą, įsigijimo (pasigaminimo) savikainą, apskaičiuotas ir sukauptas nusidėvėjimo sumas, pripažintą nuvertėjimą (nuostolį dėl vertės sumažėjimo) ir likutinę vertę, jei tokio turto įmonė turi. Pateikiama informacija apie nematerialųjį, ilgalaikį materialųjį ir investicinį turtą turi būti **mažiausiai dviejų ataskaitinių laikotarpių**.

- apie mokėtinas sumas ir įsipareigojimus atskirai turėtų būti nurodoma sumos, kurias įmonė turi gražinti vėliau kaip po penkerių metų, bei skolų, už kurias įmonė yra užstačiusi vertingą turtą, suma, užstato rūšis, pobūdis ir jo balansinė vertė. Informacija apie įkeistą turtą, paskolas ir faktą, kad vienas turto vienetas įkeistas užtikrinant kitų juridinių asmenų įsipareigojimus, galėtų būti pateikiama lentelėje;

- aiškinamojo rašto pastabų dalyje reikėtų atskleisti ir apibūdinti sumas, kurios įtrauktos į pajamų ir sąnaudų straipsnius ir išsiskiria savo dydžiu ar pobūdžiu;

- jei įmonė turi informacijos apie finansinėse ataskaitose neparodytus finansinius pasižadėjimus, neapibrėžtuosius įsipareigojimus, neapibrėžtąjį turtą, suteiktą garantiją ar laidavimą už kito asmens įsipareigojimus, turėtų nurodyti bendras sumas, visus su įmonių grupės, asocijuotosiomis ar pagal jungtinės veiklos sutartį kontroliuojamomis bendrosiomis įmonėmis susijusius pasižadėjimus, reikšmingos vertės užstatus, jų rūšį ir pobūdį;

- apie pagrindinius vadovaujančiuosius darbuotojus aiškinamojo rašto pastabų dalyje turėtų būti įmonės atskleidžiami tokie duomenys: per ataskaitinį ir praėjusį ataskaitinį laikotarpius bendra ir kiekvienai grupei išmokėtų avansų ir suteiktų paskolų sumos, palūkanų normos, pagrindinės paskolų sąlygos ir sugrąžintos, įmonės nurašytos arba atsisakytos sumos, už šiuos asmenis teikiant visų rūšių garantijas įmonės prisiimtų pasižadėjimų suma, atskirai nurodoma ir kiekvienai grupei tenkanti suma.

VDĮ turėtų atkreipti dėmesį į papildomos informacijos pateikimą aiškinamojo rašto **pastabų** dalyje apie:

- kiekvieno rezervo sudarymo tikslą, pobūdį ir naudojimo apribojimus;
- turėtų pateikti siūlomą pelno (nuostolių) paskirstymo projektą;
- atskleisti personalo darbo užmokesčio, socialinio draudimo ir su pensijų įmokomis susijusias sąnaudas;
- turto, kuris yra visiškai amortizuotas ar nudėvėtas, tačiau naudojamas, įsigijimo arba pasigaminimo (sukūrimo) savikainą;
- turto įkeitimą ir kitus nuosavybės teisių apribojimus;
- apie turto nuomos ir atgalinės nuomos sandorius;

- kitiems subjektams suteiktas paskolas, gautinas sumas už išsimokėtinai parduotą ilgalaikį turtą, pagamintą produkciją ar kitą trumpalaikį turtą, už suteiktas paslaugas ir kitas gautinas sumas;
- atsargų vertę, pripažintą pardavimo savikainos sąnaudomis;
- jeigu įmonės atsargos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra įkeistos kaip įsipareigojimų įvykdymo garantija, turėtų būti nurodoma jų balansinė vertė;
- jeigu įmonės atsargos parduodamos komiso pagrindais ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra pas trečiuosius asmenis, reikėtų nurodyti tokių atsargų balansinę vertę;
- nepaisant to, ar įmonė vykdė sandorius su susijusiomis šalimis, ji turi pateikti bendrą informaciją apie patronuojamąsias, asocijuotąsias, pagal jungtinės veiklos sutartis kontroliuojamas bendrąsias įmones ir savo akcininkus ar partnerius, galinčius daryti įmonei reikšmingą poveikį.

IŠVADOS

ATITIKTIS ĮMONIŲ FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS ĮSTATYMO (ĮFAĮ) REIKALAVIMAMS

Atlikdama 2019 metų įmonių finansinių ataskaitų (FA) analizę AVNT vertino, ar jos atitinka Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo (ĮFAĮ) nuostatas dėl:

- tinkamo finansinių ataskaitų rinkinio pasirinkimo (ĮFAĮ 20 str. *Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis*);
- metinių finansinių ataskaitų audito atlikimo (ĮFAĮ 24 str. *Finansinių ataskaitų auditas*);
- finansinių ataskaitų pasirašymo (ĮFAĮ 25 str. *Finansinių ataskaitų, metinio pranešimo pasirašymas ir tvirtinimas*).

Kiekviena įmonė priskiriama konkrečiai kategorijai pagal ĮFAĮ 4 straipsnyje numatytus dydžius. Konkrečios kategorijos įmonė pagal ĮFAĮ 20 straipsnio *Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis* nuostatas turėtų pasirinkti jos kategorijai sudarytą FA rinkinį.

Atlikto tyrimo metu nustatyta, kad ne visos įmonės pasirinko savo kategorijai nustatytą finansinių ataskaitų rinkinį, t. y. 81 įmonė pasirinko savo kategorijos FA rinkinius, 6 įmonės pasirinko ne savo kategorijos FA rinkinius, 13 įmonių nebuvo galima teisingai įvertinti FA rinkinio pasirinkimą dėl skirtingų kategorijų atitikimo ataskaitiniu laikotarpiu ir praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu.

Vadovaujantis ĮFAĮ 24 straipsnio *Finansinių ataskaitų auditas* nuostatomis, 100 įmonių iš 100 atitiko nurodytus kriterijus ir jose turėjo būti atliktas metinių finansinių ataskaitų auditas. Tačiau tyrimo metu nustatyta, kad ĮFAĮ 24 straipsnio nuostatų nesilaikė nei viena iš 100 įmonių.

ĮFAĮ 25 straipsnio *Finansinių ataskaitų, metinio pranešimo pasirašymas ir tvirtinimas* 1 dalis nurodo, kad finansines ataskaitas ir metinį pranešimą pasirašo įmonės vadovas (nurodomos jo pareigos, vardas ir pavardė) ir įmonės vyriausiasis buhalteris (buhalteris)

arba kiti asmenys, galintys tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu (nurodomos pareigos, vardas ir pavardė).

2019 metų FA tyrimo metu nustatyta, kad 64 proc. (2018 m. – 66 proc.) įmonių aiškinamųjų raštų buvo pasirašyti įmonės vadovo nurodant pareigas, vardą ir pavardę. 28 proc. (2018 m. - 28 proc.) atitiko tik iš dalies IFAI 25 straipsnio nuostatas, t. y. nurodomos pareigos, vardas, pavardė, tačiau įmonės vadovas nepasirašė aiškinamojo rašto ir 8 proc. (2018 m. - 6 proc.) įmonių nenurodė nieko.

Vertinant įmonių vyr. buhalterių (buhalterių) arba kitų asmenų, galinčių tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą pasirašymą, pareigų, vardo ir pavardės nurodymą, buvo nustatyta, kad 45 proc. (2018 m. - 47 proc.) atitiko IFAI 25 straipsnio nuostatas, 17 proc. (2018 m. - 12 proc.) atitiko tik iš dalies ir 38 proc. (2018 m. - 41 proc.) neatitiko visiškai.

2019 metų atlikto FA kokybės tyrimo rezultatai rodo, kad didelė dalis tikrintų įmonių nėra linkusios laikytis IFAI keliamų reikalavimų, kaip ir 2018, 2017 ir 2016 metais.

ATITIKTIS VERSLO APSKAITOS STANDARTŲ NUOSTATOMS

AVNT atlikdama 2019 metų FA kokybės analizę, vertino įmonių aiškinamuosiuose raštuose pateiktos informacijos kokybę pagal 6 -ąjį VAS, kuris nustato informaciją, kuri turi būti pateikiama įmonės metinių finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte, kad būtų geriau paaiškinti kitose finansinėse ataskaitose pateikti duomenys ir atskleidžiama papildoma jose nepateikta reikšminga informacija.

Tyrimo metu vertinant, ar įmonių parengti aiškinamieji raštai atitinka 6-ojo VAS bendrąsias nuostatas ir aiškinamojo rašto struktūrą bei turinį, buvo nustatyta, kad bendra pateiktų duomenų kokybė pagerėjo 10 proc. ir sudaro 58 proc. (2018 m. - 48 proc.). Galima teigti, kad išlieka tendencija, jog didžioji dalis įmonių atsižvelgia ne į visas nustatytas 6-ojo VAS I *Bendrosios nuostatos* ir II *Aiškinamojo rašto turinys* dalių nuostatas.

Vadovaujantis 6-ojo VAS nuostatomis, įmonės aiškinamojo rašto bendrojoje dalyje pateikiami duomenys apie įmonę, jos veiklą ir kiti bendrieji duomenys. Atlikus tyrimą nustatyta, kad bendra 2019 metų FA įmonių aiškinamųjų raštų bendrųjų dalių kokybė yra 79 proc. Lyginant su 2018, 2017 ir 2016 metais, kokybės rodiklis pagerėjo labai neženkiai. Galima būtų daryti prielaidą, kad įmonės, rengdamos kitų metų FA rinkinį, nėra linkusios peržiūrėti aiškinamojo rašto bendrosios dalies atitikimo 6-ojo VAS III *Bendroji aiškinamojo rašto dalis* dalies nuostatomis.

Vertinant įmonių aiškinamuosiuose raštuose apskaitos politikos dalyse pateiktos informacijos atitikimą 6-ojo VAS IV *Apskaitos politika* dalies nuostatomis, nustatyta, kad pateiktos informacijos kokybė sudaro 66 proc. Lyginant su 2018 metais, šis rodiklis pagerėjo 6 proc. Tendencija neperžiūrėti teikiamos informacijos atitikimo 6-ojo VAS IV dalies nuostatomis išlieka, kaip ir bendrosios aiškinamojo rašto dalies nuostatomis.

Tyrimo metu buvo tikrinama ar pateikiama 6-ojo VAS V skyriuje *Visų įmonių aiškinamojo rašto pastabos* reikalaujama informacija, kuri atskleidžia įmonės veiklos pobūdį, finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus, jei įmonė sudaro pinigų srautų ataskaitą, tačiau nebuvo pateikta kitose finansinėse ataskaitose.

VDĮ aiškinamojo rašto pastabose turi būti pateikiama 6-ojo VAS VI *Papildoma informacija, kurią turi atskleisti vidutinės, didelės ir viešojo intereso įmonės* ir VII *Įmonės reorganizavimas, atskyrimas ir pertvarkymas* skyriuose reikalaujama papildoma ir kita informacija.

Vertinant **MĮ** aiškinamojo rašto pastabų dalį ir lyginant su 2018 metų duomenimis galima būtų teigti, kad daugelio vertinimo dalių (apžvalgos 6.4. skyrius) kokybė pagerėjo, kai kur net dvigubai. Tačiau **VDĮ** pokyčiai nėra tokie ženkliūs, lyginant su ankstesniais metais.

Atsižvelgiant į atlikto tyrimo duomenis ir jų kokybės tendencijas, AVNT rekomenduoja **MĮ** pasinaudoti AVNT paruošta pavyzdine **MĮ** aiškinamojo rašto forma, kad duomenys būtų pateikti kokybiškai ir atitiktų 6-ojo VAS nuostatas.

Pavyzdinę **MĮ** aiškinamojo rašto formą galima rasti apsilankius AVNT interneto svetainėje adresu www.avnt.lt
